

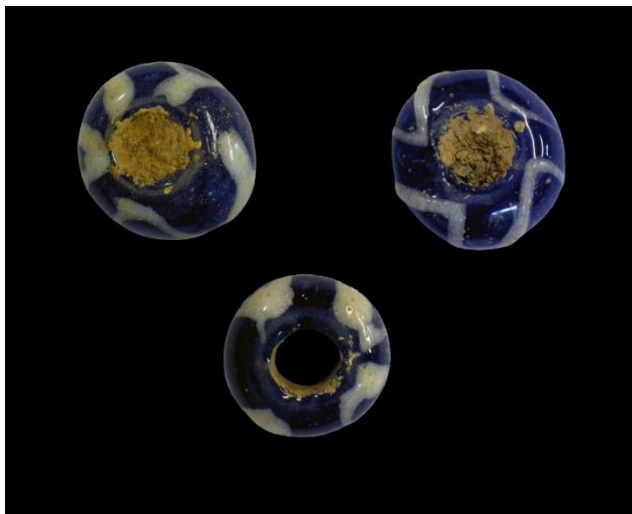


Ymddiriedolaeth Archaeolegol Gwynedd
Gwynedd Archaeological Trust

Gweithgaredd Creu Glain

Creu Glain eich hunain!

- Addas i oedran 7+
- Yn gyntaf gael popeth fyddwch angen (darllen rhestr isod)
- Darllenwch y wybodaeth archaeolegol (tudalen) er mwyn dysgu am rhai esiamplau o gleiniau wedi'i ddarganfod gan Ymddiriedolaeth Archaeolegol Gwynedd.



@gwyneddarch



Byddwch angen

Dau fath o baced o liw gwahanol o glai modelu sydd yn caledu yn y popty (wnaethom ni defnyddio Fimo Soft)

Ar gael i'w brynnu ar-lein.

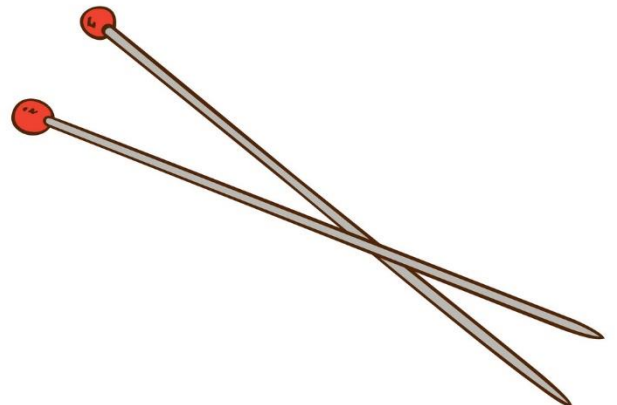


Oes does gennych ddim Fimo Soft

Fyswch yn gallu trio gwneud yr glain allan o glai, neu unrhyw fath deunydd modelu. Os ydych yn penderfynnu gwneud y glain o ddeunydd arall cofiwch weld os yw'n addas i'w rhoi yn y popty.

Pensil neu Nodwydd Gwau

Bydd angen rhywbeth pwyntiog arnoch chi i wneud y twll yng nghanol y glain. Sicrhewch fod gennych ganiatâd oedolyn i ddefnyddio hwn, ac eich bod yn gofyn am help os fydd angen.



@gwyneddarch

Adran Gwybodaeth

Dyma esiamplau o gleiniau a darganfyddwyr gan YAG. Darganfuwyd y rhain yn ystod cloddiad archaeolegol ym Mhrŷn Cegin Fach, Llandygai, Bangor. Ariannwyd y cloddiad hwn gan Lywodraeth Cymru. Mae'r darganfyddiadau hyn nawr ar arddangosfa yn Amgueddfa Storiol, Bangor.

Bryn Cegin Fach

Yn ystod yr Oes Efydd Hwyr a'r Oes Rufeinig (gwmpas 2000 o flynyddoedd yn ôl) oedd Bryn Cegin Fach yn anheddiad tai crwn. Cafodd gwaith archaeolegol i'w wneud er mwyn ymchwilio a chofnodi'r gorffennol, gan ein helpu i ddysgu am sut oedd pobl yn byw ac yn defnyddio'r dirwedd filoedd o flynyddoedd yn ôl.

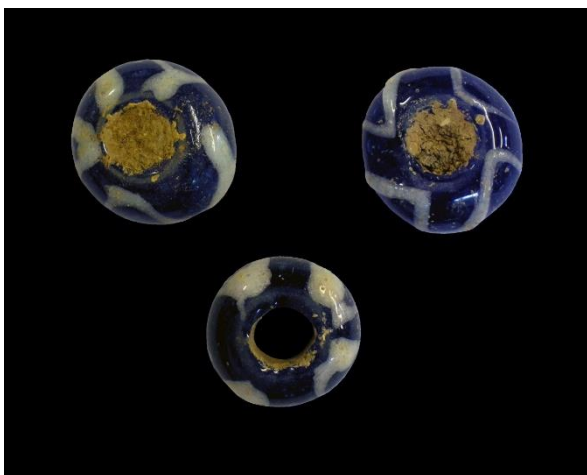
Gleiniau Rhufeinig

Yn Fryn Cegin Fach cloddiwyd archaeolegwyr nifer o dai crynion. O fewn un o'r tai crynion hyn (Tŷ Crwn H) darganfyddwyr archeolegwr darnau o wydr Rhufeinig, dau glain gwydr, a chownter wydr. Mae'r darn o wydr a ddarganfuwyd efallai yn awgrymu fod gwaith creu gleiniau wedi digwydd ar y safle.

Ar ochr arall Bryn Cegin Fach, dadorchuddiwyd archaeolegwyr pwll lle daethon hyd i 230 o gleiniau crynion a 16 o gleiniau gwydr silindrog.



*Glain gwydr o
Tŷ Crwn H*



*Glain gwydr glas
a gwyn*



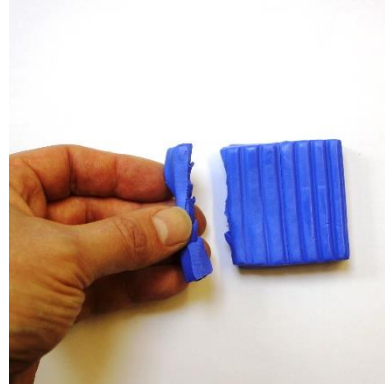
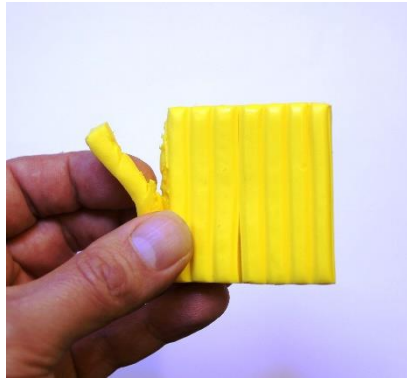
*Glain coch
sylindrog*

Fig 1. Site plan

Creu Glain eich hunain!

Os ydych wedi darllen yr adran wybodaeth mae gennych chi bopeth rydych angen i greu glain eich hunain! Pob lwc! Gyrrwch ni lluniau o eich glain chi!

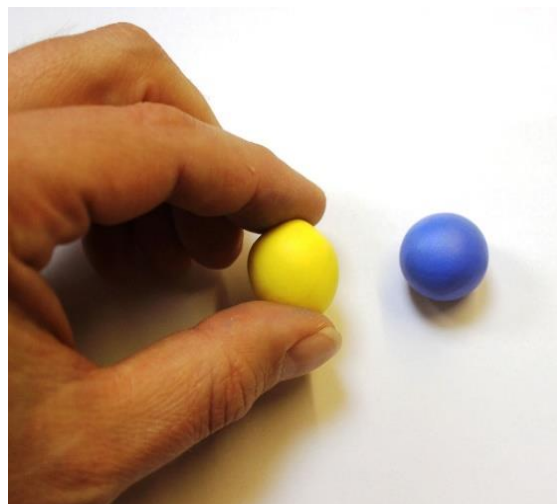
1. Torrwch strip bach o glai o bob lliw.



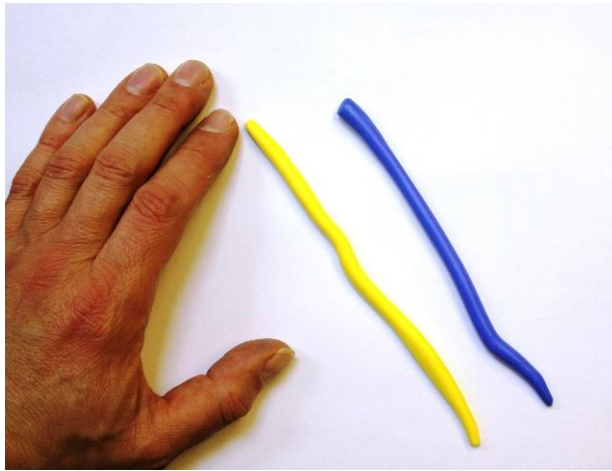
2. Gweithio'r clai rhwng eich bysedd nes ei fod yn feddal ac yn gynnes heb unrhyw ddarnau caled.



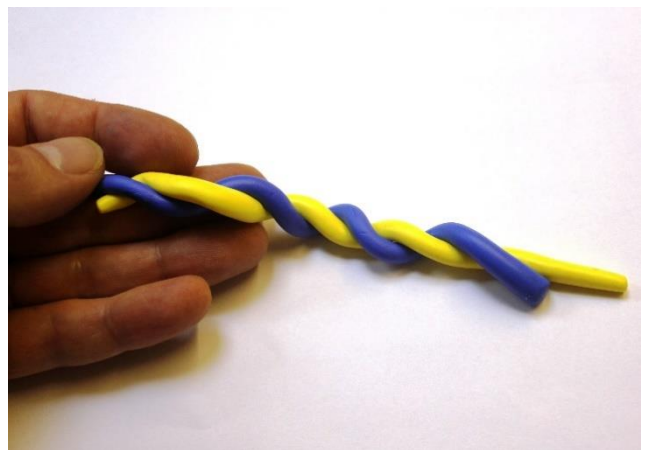
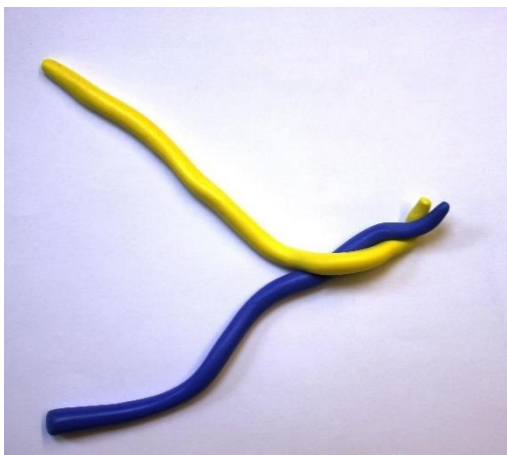
3. Gan ddefnyddio cledrau eich dwylo rholiwch nhw mewn i bêli.



4. Ar wyneb caled (fel bwrdd) rholiwch bob pêl i siâp selsig mor hir ach llaw.



5. Plethu'r 'sosejys' clai gyda'i gilydd (weindio un lliw gwmpas y llall).



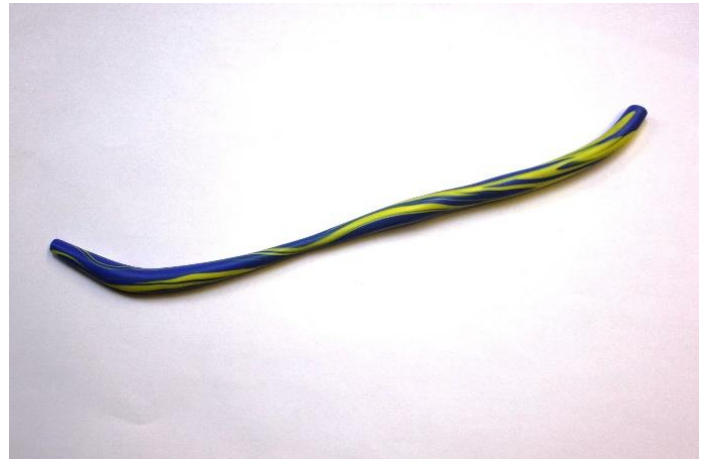
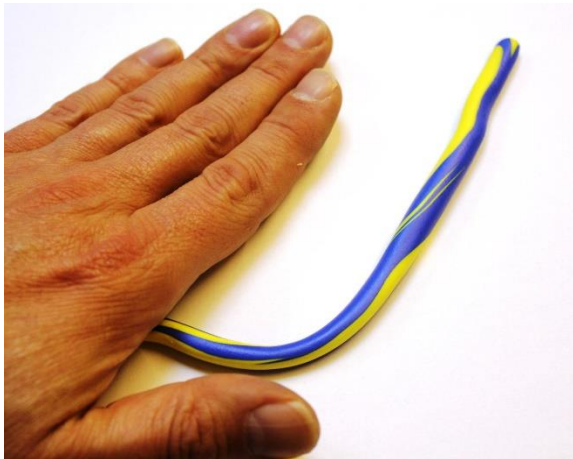
6. Rholiwch y clai wedi'i phlethu mewn i bêl arall.



@gwyneddarch



7. Rholiwch y bêl mewn i sosej arall.



8. Rholiwch y sosej hon mewn i bêl arall.



9. Gwasgwch y bel yn ysgafn i'w gwneud ychydig mwy fflat.



@gwyneddarch



10. Gofynnwch i oedolyn i wneud twll yn ofalus drwy'r glain (yn defnyddio rhywbeth pwyntiog fel pensil neu nodwydd gwau). Mae'n helpu creu twll ar un ochr, wedyn twll yr ochr arall fel ei bod nhw'n ymuno. Gallwch siglo'r pensil i wneud y twll yn fwy ac yn fwy crwn.



11. Gofynnwch i oedolyn i helpu chi bobi'ch gleiniau. Defnyddiwch hambwrdd pobi nad yw'n glynu. Wnaethon ni defnyddio Fimo soft a wnaethom bobi ein gleiniau ar 110 °C am tua 25 munud. Fydd yr hambwrdd yn boeth wrth ddod allan o'r popty.



12. Gadewch i'r gleiniau oeri – ni fyddent wedi caledu yn iawn nes ei fod wedi oeri.
13. Os hoffwch wneud mwclis, gofynnwch oedolyn i dorri darn o llyn, rhowch drwy'r gleiniau a'i chlymu i wneud mwclis.